

De poorten van heden.....

Brengen u het verhaal van het verleden

Har Derckx hoefde niet lang na te denken toen de gemeente Maasgouw aan het bestuur van de St. Lindertmolen in het kader van een land-schapsverfraaiingproject het aanbod deed om drie eikenhouten poorten voor het molenterrein te schenken. De voorwaarde was dat elk van de drie poorten moest worden voorzien van een toponiem. Drie namen kwamen terstond in zijn gedachte op: "’t Zandj, Sjamba’s Vèn en De Vlaos". De

poorten zijn inmiddels geleverd en door de vrijwilligers van de St. Lindertmolen op het molenterrein geplaatst. Foto’s van deze drie poorten zijn in de vorige editie van dit blad op de achterzijde al afgebeeld.

Om u kennis te laten maken met de verhalen achter deze top-oniemen, is dit artikel voor u geschreven. Tevens kunt u dit verhaal daadwerkelijk zelf beleven door een circa 2 kilometer lange

wandeling te maken die u langs de oorspronkelijke plaatsen voert. Telkens bij de wandelaar, vindt u het vervolg van de route.

**Om te kómme
biej de verhaole oet
het verlede begintj
de wanjeling biej de
St. Lindertmolen
in het hede.**

’t Zandj

’t Zandj was in de volksmond de benaming voor de Zandstraat.

’t Zandj

Toendertijd stonden er nog niet zoveel woningen. In Beegden werden de bewoners "Die van 't Zandj" genoemd en waren kennelijk niet allemaal de zachtzinnigste. De Zandstaat was in vroegere tijden slechts een onverhard karrespoor. U moet zich voorstellen dat de Beegderheide een groot uitgestrekt heidegebied met vennen was. Uit de vennen werd turf gewonnen dat onder andere als brandstof voor de kachel werd gebruikt. Op oude landkaarten staat de huidige Molenstraat als Zandstraat vermeld. Naderhand, nadat de molen vanuit Heel in 1856 naar Beegden

is verhuisd, is de Zandstraat veranderd in de Molenstraat.

Start wandeling

U begint de wandeling over de verharde weg, direct naast de molenschuur van de St. Lindertmolen en de oude molenaarswoning. U loopt in de richting van de Lange Vlieter en ziet u links van u in de laagte van het veld tussen de wilgenstruwelen het Sjamba's Vèn.

Sjamba's Vèn

Dit ven staat in een oud hypotheekregister onder de naam

Mulleven vermeld. Mul betekent droge zand of droge aarde. Het Mullevèn werd verbasterd tot het Meulevèn. Bij oudere Beegdenaren is dit ven veel meer bekend als het Sjamba's Vèn. Dit ven was al in de tijdperiode van Napoleon in eigendom van de familie Franssen. Beegdenaar Jean Babtist Franssen was toen de eigenaar van dit ven. In die tijd waren er overigens meer mensen in Beegden met een Franse naam. In de volksmond werd destijds door de Beegder bevolking deze kennelijk moeilijk uitsprekende Franse naam Jean Babtist veranderd

Sjamba's Vèn

tot Sjamba en, voilà zo was ook de naam Sjamba's Vèn geboren. Achter dit ven lag een zandberg. Een verhaal uit de oude doos gaat dat boer Jan Mathijs Franssen, wonende aan de Kruisstraat, destijds met koe en kar de berg deels heeft afgegraven en de rand van dit ven met deze droge mulle zand, met daar overheen nog een laag teeltaarde, heeft opgevuld. In de zomermaanden stond het ven vaker droog en als koning winter in het land was, werd er door de kinderen van 't Zandj volop geschaatst. Dat de bijnaam Sjamba nog generaties lang in Beegden leeft, blijkt wel uit de volgende anekdote die Yvon Timmermans-Franssen vertelde: "Ich weit nog dèt, wie ich vreuger ès kindj bieje Antje van Hecker boeadsjappe ging doon, dèt ziej dèn altied zei:" Dao höbs ze Yvon van An van Sef van Sjamba". Yvon begreep daar destijds als kind helemaal niks van wat zij daarmee bedoelde. Antje en Herman Hecker hadden aan de Kruisstraat 20, naast een café en timmerbedrijf dat

gespecialiseerd was in het maken van karrenwielen, een winkel met verkoop van levensmiddelen. Het pand bestaat nog steeds. Het betreft de toegangsdeur tot Ut Roukhoes van café Ut Praothoes.

De familie Franssen, waarvan diverse nazaten heden ten dage nog in Beegden wonen, heeft generaties lang dit ven beheerd. Jos Timmermans, de man van Yvon, vertelde dat hij nog begin jaren tachtig van de vorige eeuw met zijn schoonvader Sef Franssen diverse bomen rondom het ven heeft gekapt. Dat hout werd voor de kachel gebruikt. Het ven is door de familie Franssen naderhand voor het bedrag van fl.5,-- per vierkante meter aan de ontgrondingsmaatschappij verkocht. Dat was destijds voor die grond een goede prijs, werd mij verteld. Een bijzonderheid om te melden is dat de voornaam Jan Mathijs maar liefst acht generaties lang al in de familie Franssen voorkomt.

Heden ten dage is het ven eigendom van de Waterleiding Maatschappij Limburg. De WML pleegt het onderhoud aan het ven. Ze zagen de bomen en struwelen in en rondom het ven om de zoveel jaren om, zodat het ven niet verder dichtgroeit en het voor de molenbiotoop geen belemmering vormt.

De eigendóm van het vèn bènne de familie Franssen is verdwene, doch de naam Sjamba's vèn is voor altied gebleve.

Als u bij het verharde fiets-/voetpad bij de Lange Vlieter komt, gaat u achter de witte houten woning bij deze T-kruising rechtsaf en volgt dit verharde fiets-/voetpad. Geniet van uw uitzicht over het water en van de mooie natuur. Vele watervogels hebben hun plaats op en rond de Lange Vlieter gevonden. Dit voormalig grindgat is nu het drinkwaterspaarbekken met een inhoud van circa 25 miljoen kuub. Dit water is bestemd voor

de productie van ons Limburgs drinkwater. Zonder water is er geen leven toch, maar weet dat dit pad waar u nu over loopt een wredere geschiedenis kent. Dit is het Galgenbergpad genaamd. Ergens in deze omgeving heeft vroeger een galg gestaan. Dé plaats waar het leven van de tot dood veroordeelden door ophanging beëindigd werd. Het is maar dat u het weet. U loopt over dit verharde slingerend pad helemaal door, totdat u na een bankje met vuilnisbak, links een brede trap naar beneden ziet. Als u voor deze bocht blijft staan, ligt recht voor u tussen de bomen en

struiken De Vlaos. Er ligt overigens naar het ven zelf geen openbaar pad.

De Vlaos

Dit ven maar ook de directe omgeving heet De Vlaos. De benaming is een verbastering van vlas. Op deze zeer droge arme zandgronden werd vroeger door de boeren vlas verbouwd. Nadat het vlas geoogst en gedroogd was, werd het bij de boeren in de schuur met de vlaskam gerepeld, zodat de met lijnzaad gevulde vlasbollen gewonnen konden worden. De boeren gingen met het lijnzaad naar de oliemolen

waar het tot lijnolie werd geslagen. De olie werd voor meerdere doeleinden gebruikt. Er zal vermoedelijk niet veel gerepeld zijn, immers het meeste vlas ten behoeve van de lijnzaadteelt werd op de rijkere gronden verbouwd. Op deze arme zandgronden van De Vlaos werd het vlas voornamelijk voor de vezels verbouwd. De vezels in de stengels van het vlas zijn de grondstof voor linnen kleding en andere linnen textiel. De natuurlijke "lijm", pectine genaamd, dat in de stengels zit, moest door het roten worden afgebroken. De vlasstengels werden in

De Vlaos

De Vlaos gelegd. De vezels kwamen door dit rootproces vrij, werden geoogst, zodat ze naderhand verder verwerkt konden worden. De Vlaos is eveneens eigendom van de WML. Ten behoud van dit ven is het midden van het ven in 1996 nog uitgebaggerd. De bomen aan de noordzijde zijn in 1998 geveld en de heide in 2000 nog geplagd. De Vlaos ligt verscholen tussen de bomen.

Het roten van vlas is dao verdwene, mèt De Vlaos haet waal hiejdoor häöre naam gekrege.

Ga rechts het onverharde pad in de richting de poort van het WML-pompstation. Als herkenningspunt staat rechts een paal met een camera. U loopt door tot aan de poort en gaat naar rechts over de grindweg die parallel naast de afrastering van het waterproductiebedrijf van de WML ligt. Rechts en links ziet u wroetsporen van everzwijnen. Deze zijn al diverse jaren de vaste bewoners van

de Beegderheide. Het brede grindpad buigt naar rechts, maar u loopt rechtdoor over het smalle zandpad. U loopt verder en steekt voorzichtig de verharde Baexemerweg over en volgt rechtdoor het smalle zandpad tussen de bomen.

U komt bij een Y-splitsing van twee zandpaden en u houdt rechts aan. Bij de volgende kruising, waar u eerst links en ook schuin voor u een slagboom ziet, wordt het pad breder en volgt u het pad zonder slagboom met de bocht mee naar rechts en loopt u door.

U ziet links van u bovenop en aan de zijkant van het schapenraster een stroomdraadvoorziening. Deze zijn onlangs aangebracht, immers als in dit geval de wolf in de toekomst op de Beegderheide z'n passie breekt, is dit alvast voor het levensbehoud van de heideschappen een voorzorgsmaatregel. U loopt door en er staat bijna aan het einde aan de rechterkant voor u nog een heuse verrassing.

Het Rootlaken

Ook hier is een nieuwe poort met een toponiem geplaatst. Het Rootlaken is een oude benaming en staat al op een landkaart van 1813 vermeld. De juiste betekenis is nog niet achterhaald, doch het navolgende zou zomaar dicht bij de waarheid kunnen zijn. Nu toch eerder het woord roten is genoemd zou het ook hier kunnen zijn dat de herkomst van deze naam eveneens met het roten van vlas te maken heeft. Vroeger werd ook de methode van het veld- of dauwroten toegepast. Het vlas werd van september tot oktober op een zogenaamde rootakker uitgespreid. Door de dauw en regen ontstond er een speciale schimmelvorming waardoor de vezels van de stengels werden vrijgemaakt. Om het rottingsproces te voorkomen, moest het vlas met enige regelmaat worden gekeerd. Het Rootlaken zou zomaar een rootakker kunnen zijn geweest. Het perceel is eigendom van Lia de Bont en Leon Kurstjens van

Het Rootlaken

de Molenstraat 71 te Beegden. Zij hebben in het kader van hetzelfde landschapsverfraaiingproject hun perceel met diverse soorten bosplantsoen beplant en deze poort onlangs zelf geplaatst.

Het Roatlake op de Sjattewaeg is een benaming van lang geleje. De feitelijke beteikenis steit tot noe toe nog nörges besjreve.

Feitelijk heeft u vanaf de oversteek vanaf de Baexemerweg

over de Heideweg gelopen, maar dat terzijde. U loopt verder. Aan het einde van deze Heideweg ligt links het natuurfietspad met het wildrooster en daarnaast het hondenspeelveld. Dit gedeelte van

Beegden is ook wel bekend als "Op Schatte". Voor u ligt de openbare parkeerplaats van VV Hebes. Als u over de parkeerplaats en over het voetpad van de Molenstraat in de richting van Beegden loopt, komt u weer bij de St. Lindertmolen.

Gae zeetj noe weer truuk bie de määle op 't Zandj

En bie het startpuntj van dees wanjeling belandj.

Bezoek St. Lindertmolen

Iedere woensdag- en zaterdagmiddag tussen één en vijf uur is de St. Lindertmolen, die eigendom van de gemeente Maasgouw is, voor het publiek geopend. Dan hangt de blauwe wimpel aan de

molen en staat er één van deze drie fraaie poorten voor u open. Wees welkom. De vrijwilligers (mölders) staan klaar om u van alles te vertellen over de molen.

De mölders doon mèt leefdje de määle vääor uch laote drejje. Mèt weinig windj mèr nog levèr es het toch gèt helder blijftj wejje.

Tom van Herten

Mijn dank om dit artikel te kunnen schrijven gaat uit naar Har Derckx, Yvon Timmermans-Franssen, Jos Timmermans, Henk Evers en John v/d Berg. Voorts heb ik gebruik gemaakt van openbare bronnen op internet.